

הערות קצרות בסוגיית דהני נשי

אליעזר דיינה, ediena@torontotorah.com

א. עיין היטב ברש"י ותוס' בסוגיית

ב. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמח עמוד א – עמוד ב

א"ל רבא בר רב חנן לאביי מכדי אמרו רבנן הכל מילי דיום טוב כמה דאפשר לשנויי משנינן הני נשי דמליין חצבייהו מ"ט לא משנין ומשום דלא אפשר היכי לעבדי דמליין בחצבא רבא לימלו בחצבא זוטא הא קא מפשו בהילוכא דמליין בחצבא זוטא לימלו בחצבא רבא קא מפשו במשוי ניפרוס סודרא אתי לידי סחיטה נכסייה בנכתמא זימנין דמיפסק ואתי למקטריה הלכך לא אפשר

ג. עיין בגירסות כת"י בשתי הסוגיות

ד. רש"י שם

בנכתמא - כיסוי: זימנין דמיפסק כו' - כיון דמצרכת ליה כיסוי קטר ליה בכד וזימנין דמיפסק ואתי למקטריה והיא קשר של קיימא דאסור מדאורייתא: ואתי לידי סחיטה - ודקאמר במסכת ביצה ניפרוס סודרא עלויה כו' [התם] בדבר יבש קא מיירי:

ה. תוס' שם

ניפרוס סודרא עליה אתי למסחטיה. מכאן מייתי ר"ת ראייה דביין ושמן לא שייכא סחיטה לעיל בשלהי שמונה שרצים (דף קיא. בד"ה הא מסוכרייתא) פירשת:

ו. חידושי הרשב"א מסכת ביצה דף ל עמוד א

דרו בדוחקא לידרו ברגלא. פרש"י ז"ל וכלהו להקל. אבל בתוס' אמרו בין להקל בין להכביד דמסתמא כי דרו באכפא מכבידין אלא כל שמשנה מותר דשנוי בעינן דלא ליחזי כעובדין דחול.

דמליא בחצבא זוטא תמלא בחצבא רבה כ"ש דמפשא במשוי. תימה לי מאי כ"ש דהא ממעט בהליכה טפי עדיף, ועוד דהא אמר דמליא בחצבא רבה תמלי בחצבא זוטא קא מפשה בהלוכה אלמא אפושוי במשוי וממעט בהלוכה טפי עדיף. ונראה דמשום (דעלמא תני') [דעל מתני'] אתי' ובמתני' [תנן] לא יביאם בסל ובקופה דאלמא לא מפשינן במשוי, אמר הכא כ"ש.

נפרוס סודרא עלויה זמנין דמטמיש במיא ואתי למסחט. וא"ת והא אמרינן לעיל דדרו באגרא נפרוס סודרא עלויה, י"ל דהתם בפירות יבשים דליכא מידי למיגזר. אי נמי תירץ רבינו יעקב ז"ל דהתם בשאר משקין דליכא משום סחיטה דסחיטה משום לבון ושאר משקין מלכלכין ולא מלבנין ולפיכך ליכא למיגזר וכדתנן מסננין את היין בסודריין, והכא במים שמכבסין.

ז. מהר"ם מלובלין מסכת ביצה דף ל עמוד א

בגמ' זימנין דנפיל ואתי לאתויי נ"ל דל"ג זה בגמ' דלשון זה לא שייך כ"א גבי שבת דאסור ד' אמות ברה"ר משא"כ בי"ט וכן בספרים אחרים אינו וגם רש"י לא הזכירו:

ח. שיטה מקובצת מסכת ביצה דף ל עמוד א

רדב"ז

תכסייא בנכתמא. כתב מורי נר"ו דמתוך לשון רש"י ז"ל נראה שאינו גורס זמנין דנפיל ואתי לאתויי. ואזיל לטעמיה שפירש בפרק קמא דמדאורייתא כל הוצאה מותרת משום מתוך וכן בהעברת ארבע אמות ברשות הרבים. ואף על פי שחכמים אסרו דבר שאינו צורך היום אפילו הכי לא מצי אמר זמנין דנפיל ואתי לאתויי דהיא גופא דרבנן ואנן ניגזור ביה.

גאונים

אבל לפי שיטת הגאונים שפירשו דכל שאינו צורך היום אסור מן התורה אתי שפיר עד כאן.

ריטב"א

וגם הריטב"א ז"ל לא גריס ליה משום דכל שהוא שלם מותר להוליכו ביום טוב במה שירצה ואין החשש בכאן אלא שמא ישובר ויוליך השברים בידו שהם נולד והא אפילו בטלטול כל שהוא אסור. והכי גרסינן בנוסחי דוקני זמנין דמתבר ואתי לאתויי.

ט. בית הבחירה (מאירי) מסכת ביצה דף ל עמוד א

ומ"מ כל שיש בשנוי חשש שמא יבא לידי עברה נוח לו שלא ישנה ולא יכניס עצמו לידי ספק הילכך נשים היוצאות לשאוב אינן משנות שאם תאמר לשנות מכד גדול לקטן אם מספקת בכך ודאי כך הוא אבל אם אינה מספקת הרי מרבה את הדרך ואם מקטן לגדול הרי מרבות במשאווי וא"ת לכסותו במגופה פעמים שהמגופה נופלת ומביאה לה בידה ואע"פ שהותרה הוצאה הרי מכל מקום מרבה במשאווי וא"ת שתקשרהו בבית יד של חבית ואין בו הרבאת משאווי אחר שהוא על הכד שמא תפסק קשירתה ותבא לקשרה קשר של קיימא וא"ת שתפרוס עליו הבגד שמא טובל במים ויבא לידי סחיטה:

י. מגן אברהם סימן תקי אות טז

אמרי' בגמ' נכסי' בנכתמא זמנין דנפיל ואתי לאתויי וצ"ע למה השמיטוהו הפוסקים (יש"ש) ולי צ"ע מה בכך אם ישאנו הלא הוצאה מותרת בי"ט ובפרט בכלי הצריך לו לכן נ"ל דהג"ה הנכונה כדאיתא בשבת דף קמ"ח נכסי' בנכתמא זמנין דמפסיק ואתי למקטריה ופרש"י מתוך שאתה מצריכו כיסוי קטר ליה בכך וזמנין דמפסיק ואתי למקטריה והוא קשר של קיימא משמע בהדיא דעכשיו דא"צ כיסוי מותר לשאת בכיסוי שאם יפסיק יניחנו כך ולא יקשרנו ולכן השמיטוהו הפוסקים כנ"ל ברור:

יא. שיירי כנסת הגדולה הגהות בית יוסף אורח חיים סימן תקי אות ה

הילכך לא אפשר כו'. נ"ב: פירוש, כיון דלא איפשר, אין לחוש אי מכסי או לא מכסי, אי פריס בגד או לא פריס. ואהא סמכינן האינדא שמביאין מים, ואין חוששין אי פורסין בגד על הכלי, אי מכסין אותו בכיסוי של עץ או אין מכסין. אבל רש"ל ז"ל בפ"ד דביצה סימן א' כתב, ושמעינן מהאי, שעבדי ישראל או בתולת ישראל השואבין מים, שלא יפרסו בגד על הכלי שנושאין בו מים, וגם שלא יכסו אותו בכיסוי שלהם. ותמהני למה השמיטו זה המחברים, דהא שמעינן מינה מלתא לאיסור. ודוחק לומר שכך הוא דברי הגמ' שא"א לשנות שלא יזלזלו בי"ט, משום דבשנויאי איכא למיחש טפי לאיסור כמו שמפרש, ע"כ הנח להם באיזה ענין שיצאו, יכסו או לא יכסו, דומיא דחצבא רבה או זוטא, שיוכלו למלאת באיזה שירצו. מכל מקום נראה דלישנא דזמנין נפל וכו', משמע לאיסור. ע"כ. ונראה דאפילו לדברי רש"ל בקנקנים של ברזל שלנו, שהכיסוי שלהם מחושק בשלשלת של ברזל, דאין לחוש דלמא נפיל ואתי לאתויי, שרי. והוא הדין אם הכיסוי קשור בחבל או בדבר אחר, דליכא למיחש לנפילה, דשרי.

יב. אליה רבה סימן תקי אות יט

בגד וכו'. מיירי ביין דלא גזרינן שמא יסחוט או אפילו במים וכלי שפיו צר (תוס' ל ע"א ד"ה זמנין). בגד העשוי לפרוס עליו אפילו במים שרי (מג"א ס"ק טז). ועיין סימן שי"ט ס"י. ורש"י בשבת דף קמ"ח [ע"ב ד"ה ואתי] פירש דמיירי בדבר יבש. גרסינן בביצה דף למ"ד [ע"א] הני נשי דמליין חצבייהו מיא ולא משגיין משום דלא אפשר. תכסייה בנכתמא, זמנין דנפיל ואתא לאתויי. תקטריה, זמנין דמפסיק ואתא למקטריה. תפרוס סודרא עלויה, זמנין דמטמיש במיא ואתא לידי סחיטה ע"כ. וכתב בים של שלמה [פ"ד סימן א] שמעינן מזה שלא יכסו אותן בכיסוי שלהן, ותמיהני למה השמיטו המחברים ע"כ. ומג"א [שם] כתב דלא גרסינן זמנין דנפיל וכו' אלא תכסייה בנכתמא זמנין דמפסיק וכו', וכן הוא בשבת דף קמ"ח [ע"ב]. גם הקשה על גרסתינו מה בכך אם ישאנו הלא הוצאה מותרת ביו"ט, ובפרט בכלי הצריך לו. ולענ"ד לתרץ קושיא זו, דכיון שאין צריך בו אלא משום שינוי הוי הוצאה שלא לצורך, ועוד דנכתמא לחוד כשאינו על הכד אין צורך בו. ומ"מ ברש"י [ד"ה זמנין] מוכח שם דלא גריס, וכן פירש מהרש"א [בגמ' ד"ה זמנין]. ובזה ניהא דקשה נימא זמנין דמפסיק ואתא לאתויי, וכה"ג הוא בשבת דף נ"ח [ע"א] גבי זוג שבכסותו, אלא דלא חיישינן אתא לאתויי בזה. אך תימא דאישתמיט לגדולים מ"ש בעבודת הקודש (דף מ"ד שם אות מ) זה לשונו, נשים הממלאים מים מן המעיין לא יכסו את הכד בבגד שמא תפול ותביא אותה בידה מרשות הרבים לרשות היחיד, ואם תקשרנה בפי הכד פעמים שיפסיק ותבוא לידי קשירה ע"כ, הרי מבואר דגריס. אך קשה לי על ספר עבודת הקודש למה קאמר בש"ס זמנין דמטמיש וכו', נימא נמי זמנין דנפיל. ועוד דא"כ תקשי קושית תוס' שם [ד"ה זמנין] ור"ן [טז ע"ב ד"ה והא] וכן רש"י בשבת דף קמ"ח [ע"ב ד"ה ואתי] וש"ס דמתיר בפריסת סודר, ותירוץ לא שייך אטעם דנפיל. ואפשר לחלק בין פריסה שהוא על פני כולה דלא חיישינן לשמא נפל, ובין לכסות פי הכד דחיישינן. כתב בשיירי כנסת הגדולה [הגהות ב"י אות ה] דאם הכיסוי קשור בחבל או בדבר אחר דלא חיישינן לנפילה שרי לכ"ע. ובש"ס הנ"ל קשה לימא ניהוש שמא לא יקשור בערב שבת ויקשור בשבת. גם צ"ע מה דפירש"י [ביצה שם ד"ה זמנין] קשר העשוי להתקין וכו', דמשמע אף שאינו של קיימא, ובאמת כיון שאינו צריך אלא לשבת זו לא הוי של קיימא. ובזה יש לקיים קצת דברי רש"י אף על פי גירסתינו ודו"ק, אך קשה דבשבת דף קמ"ח [ע"ב] פרש"י [ד"ה זמנין] דהוי של קיימא: